

CAN Rapport 111

CANs rapporteringssystem om droger (CRD)

Tendenser vinterhalvåret 2007-2008

Erik Fender, Siri Nyström

CAN – en kunskapsbank i drogfrågor

CANs främsta uppgift är att tillhandahålla kunskap om alkohol, narkotika och andra droger. Detta görs bland annat genom biblioteket, trycksaker av olika slag, webbsidor, seminarier, kurser och konferenser.

CAN följer drogutvecklingen

CAN följer utvecklingen av bruk och missbruk av alkohol, narkotika och andra droger. CAN samlar in och sammanställer resultat från undersökningar, statistik och andra data, gör egna undersökningar och utredningar eller ger forskare i uppdrag att göra det.

© Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN)
1:a upplagan, 1:a tryckningen (1–225)
Omslag: Löwenberg Media
ISSN 0283-1198
ISBN 978-91-7278-215-0
URN:NBN:se:can-2008-1

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Klara Norra Kyrkogata 34, Box 70412, 107 25 Stockholm

Tel: 08-412 46 00, fax: 08-10 46 41

E-post: can@can.se, hemsida: www.can.se

CANs rapporteringssystem om droger (CRD)

Tendenser vinterhalvåret 2007–2008

Erik Fender
Siri Nyström

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Rapport nr 111

Stockholm, 2008

Förord

Sedan 1985 har CAN samlat in data om förändringar i missbrukssituationen. Det har gjorts två gånger om året via rapportörer i ett 20-tal kommuner. År 2000 kompletterades urvalet och rapportörer tillkom inom alla länspolismyndigheter.

I sin roll som ansvarig myndighet för kontakterna med flera europeiska samarbetsorgan i narkotikafrågor har Statens folkhälsoinstitut upplevt ett ökat behov av tidig information om nya preparat och nya trender i drogutvecklingen. CAN och Statens folkhälsoinstitut har därför gemensamt utvecklat CANs tidigare regionala rapporteringssystem.

Under 2007 såg vi över CRD-systemet (CANs rapporteringssystem om droger) för att dels göra det mer lätthanterligt och dels få mer kompetenta tolkningar av insamlade data. Detta resulterade i att undersökningen numera begränsas till de 15 största kommunerna. För att få mer kvalificerade kommentarer samarbetar CAN nu med en kontaktperson i varje kommun. Liksom tidigare samlar CAN in data medan det är kontaktpersonens uppgift att summera situationen i sin egen kommun.

De lokala kontaktpersonerna är välkomna att redovisa/kommentera insamlade kommunuppgifter även på annat sätt än via sin medverkan i denna rapport.

Utöver de 15 största kommunerna deltar, liksom tidigare, en representant från vardera länspolismyndighet. Redovisningen från dessa har dock begränsats till att omfatta information om narkotikapriser och nya preparat.

Detta är den första datainsamlingen med det nya systemet och rapporteringsperioden är oktober 2007–mars 2008. Eftersom det är den första undersökningen med det nya upplägget får det till en del ses som ett försöksprojekt och vissa justeringar kommer att göras efter hand när det gäller samarbetsformerna och resultatredovisningen.

Avsnittet om nya preparat granskas av NADIS (Nätverket för den aktuella drogsituationen i Skandinavien) när det är några oklarheter. NADIS är en samarbetsgrupp som tillkommit på initiativ av Statens folkhälsoinstitut och består av representanter från ett stort antal organ med ansvar inom narkotikaområdet.

Vi tackar alla rapportörer som bidragit med data till rapporten. Vi vill dessutom rikta ett speciellt tack till våra kommunala kontaktpersoner, som dels hjälpt oss med att uppdatera rapportörslistan och dels skrivit de lokala summeringarna.

Stockholm i juli 2008

Björn Hibell
Direktör

Innehåll

Inledning.....	7
Förändringar.....	7
Genomförande.....	8
Tolkningsproblem.....	8
Rapporter från de 15 kommunerna.....	10
Borås.....	10
Gävle.....	11
Göteborg.....	12
Helsingborg.....	14
Jönköping.....	15
Linköping.....	17
Lund.....	18
Malmö.....	19
Norrköping.....	21
Stockholm.....	22
Sundsvall.....	23
Umeå.....	24
Uppsala.....	26
Västerås.....	27
Örebro.....	28
Sammanställning av samtliga 15 kommuner.....	29
Länspolismyndigheterna.....	31
Nya droger.....	32

Inledning

Den 1 juli 1985 fick CAN regeringens uppdrag att följa drogutvecklingen i landet. I uppdraget ingick bland annat att utveckla ett regionalt rapporteringssystem. Målsättningen var att genom rapportörer i ett antal kommuner få en snabbare indikation på förändringar i missbrukssituationen än vad officiell statistik kan ge.

EU fattade 1997 beslut om ”Joint Action on the information exchange, risk assessment and the control of new synthetic drugs” vilket uppdaterades i maj 2005 och då vidgades omfattningen till att gälla samtliga nya psykoaktiva substanser. Besluten ålägger alla medlemsstater att utveckla ett rapporteringssystem för tidig upptäckt av nya syntetiska droger (Early Warning System). För att tillmötesgå detta ombildades CANs rapporteringssystem våren 2000 i samarbete med Statens folkhälsoinstitut (FHI).

Vid starten 1985 ingick 15 kommuner i ett strategiskt urval, som bestod av storstäder samt några kommuner av olika storlek relativt jämnt fördelade över landet. De tilläggsurval som gjordes senare medförde att 27 kommuner ingick i urvalsramen. Utöver kommunerna har uppgifter samlats in från landets 21 länspolismyndigheter.

Syftet med CANs rapporteringssystem om droger (CRD) är att tidigt upptäcka nya preparat och nya sätt att använda befintliga preparat samt att belysa var i landet och i vilka grupper som det sker förändringar i droganvändningen. Till detta kommer att det blivit ett sätt att belysa prisutvecklingen på olika preparat.

Uppgifterna har samlats in genom att rapportörerna besvarar en enkät med frågor om eventuella förändringar i drogsituationen och tillgången på olika preparat under de senaste sex månaderna. Dessutom finns öppna frågor om eventuella förändringar i grupper som använder droger, om förändringar i missbruksmönster och en fråga om några nya narkotiska preparat förekommit. Rapportörerna skall endast lämna uppgifter utifrån kunskaper de fått genom sitt arbete på orten eller i regionen.

Rapporteringsperioderna i CRD har varit oktober–mars och april–september och formulären har skickats ut i april respektive oktober. Antalet uppgiftslämnare har legat kring 200 stycken där rapportörerna främst varit verksamma inom socialtjänsten, sjukvården, polisen, frivård/kriminalvård och frivilligorganisationer. Svarsprocenten har uppgått till ca 85% vid varje mättillfälle.

Förändringar

För att öka validiteten och effektiviteten i systemet fördes under 2007 diskussioner om hur det skulle kunna förbättras.

De två huvudsakliga problemen ansågs gälla antalet deltagande kommuner samt hur man skall tolka lokala data om drogutvecklingen.

När det gäller urvalet har det stora antalet deltagande kommuner gjort systemet otympligt. Därför bestämdes att antalet deltagande kommuner skulle begränsas till de 15 största. Detta gör att urvalskriteriet blir mer rationellt än tidigare. Det nya urvalet gör naturligtvis inte anspråk på att vara riksrepresentativt, men resultaten kan ändå, i motsats till tidigare, ses som representativa för någonting (det vill säga för de femton största kommunerna).

Vad gäller tolkningen av lokala data har det varit svårt att på nationell nivå ge en tydlig och samlad bild av utvecklingen i de deltagande kommunerna. Ett mycket viktigt skäl till detta är att det krävs lo-

kalkämedom för att kunna förstå och tolka situationen på en ort och en sådan kämedom finns oftast bara inom respektive kommun. Med anledning av detta har CAN inlett ett samarbete med en väl förankrad aktör i var och en av de femton största kommunerna, oftast den lokala drogsamordnaren.

Tanken är att CAN, liksom tidigare, skall sköta datainsamlingen och databearbetningen. Därefter får varje lokal kontaktperson uppgifter om hur de olika uppgiftslämnarna i kommunen har svarat och sedan gör den lokala kontaktpersonen en kort och översiktlig summering. Som ett led i detta finns möjlighet för vederbörande, när så anses lämpligt, att ta kontakt med vissa uppgiftslämnare för att följa upp vissa svar och inhämta kompletterande information.

Andra förändringar som gjorts är att två frågor tagits bort från föregående enkät samt att länspolismyndigheterna endast besvarar frågor om narkotikapriser och nya droger. En annan förändring är att data från kommunerna numera samlas in med hjälp av en webbenkät (istället för postal).

Genomförande

Undersökningen består av två olika datainsamlingar; en till rapportörer i de 15 största kommunerna och en till landets 21 länspolismyndigheter.

Som tidigare nämnts genomfördes datainsamlingen från de 15 största kommunerna som en webbenkät som skickades ut i början av april. Svaren skulle sändas till CAN senast den 22 april och därefter började arbetet med att kontakta de rapportörer som ej svarat. Påminnelser sändes ut via mail och som ett sista steg kontaktades rapportörerna per telefon (två rapportörer saknade mailadress och fick därför besvara en postal enkät). Inrapporteringen avslutades i början av juni. Totalt besvarade 123 av 156 uppgiftslämnare enkäten. Anledningen till bortfallet på 33 rapportörer var bland annat att uppgiftslämnare hade slutat (ny uppgiftslämnare nåddes inte i tid), andra rapportörer ansåg sig ha bristande informationsunderlag denna gång och ett fåtal utgick på grund av hög arbetsbelastning och tidsbrist. Svarsprocenten blev 79%.

När datainsamlingen var över skickades svaren till kontaktpersonen för respektive kommun som sedan sammanställde resultatet under förutbestämda rubriker. Därefter skickades sammanställningarna till CAN för att dels ingå i rapporten och dels utgöra underlag för en övergripande sammanställning över samtliga kommuner som deltog i undersökningen.

Datainsamlingen som berörde landets länspolismyndigheter var en postal enkät som endast innehöll frågor om narkotikapriser och nya droger. Frågeformulären skickades ut i slutet av mars och samtliga 21 uppgiftslämnare besvarade enkäten, svarsprocenten blev således 100%.

Tolkningsproblem

En sammanvägning av svaren från en kommun som gäller förändringar i missbruket och tillgången på olika preparat är problematisk eftersom uppgiftslämnarna täcker olika delar av kommunen och att det därför kan förväntas att svaren delvis skiljer sig från varandra. Ett annat problem vid tolkning av resultaten är hur uppgiftslämnaren upplever en ökning eller minskning av missbruket.

Eftersom vissa uppgiftslämnare endast gjort en bedömning av läget i ett begränsat område, till exempel klienter inom en frivilligorganisation, en grupp dömda till skyddstillsyn eller ett socialdistrikt, kan det vara svårt att jämföra det med andra som bedömt ett helt annat område.

Vid tolkningen av svaren är det viktigt att hålla i minnet att frågorna är formulerade för att belysa förändringarna och inte omfattningen av bruket/missbruket. Undersökningen syftar således inte till att mäta nivån på missbruket. ”Ökning” eller ”minskning” säger ingenting om nivåer. Om ett preparat knappt förekommit tidigare i en kommun kan till exempel en ökning från 1 till 6 missbrukare upplevas som stor, medan en ökning av antalet missbrukare av ett vanligare preparat från 100 till 120 inte upp-

levs som lika stor. Svaret ”oförändrat” kan betyda att det varit en ökning fram till förra mätningen och att missbruket legat kvar på samma höga nivå. Det kan också betyda att det var en minskning i förra undersökningen och att situationen är oförändrad sedan dess.

När det gäller redovisade förändringar föreligger sannolikt en risk för överrapportering av ökning. Ett skäl är att det sannolikt är mer påtagligt när ett ovanligt preparat blir vanligare än när ett mer frekvent preparat börjar användas i mindre omfattning. Ett annat skäl är att det ibland kan vara svårt att anpassa bedömningen till just de sex månader som undersökningen avser. Ytterligare en aspekt är påståenden och rykten om missbruk som media ofta behandlar i termer av ökning och risken att respondenter påverkats av detta i sina svar.

CRD ska ses som ett komplement till andra informationskällor, t ex regionala och nationella kartläggningar, de reguljära skolundersökningarna, andra drogvaneundersökningar samt statistik från polis, tull och övrigt rättsväsende. Eftersom data samlas in var sjätte månad från personer och institutioner som har stora kontaktytor, bör dock möjligheten att hitta tidiga indikationer på förändrade missbruksmönster eller nya preparat vara god.

Då det skett relativt stora förändringar i undersökningen ska årets första CRD-rapport ses som en pilotundersökning och resultatet tolkas med försiktighet.

Rapporter från de 15 kommunerna

Borås

Åsa Skytt

Antal utskickade enkäter: 4

Antal besvarade enkäter: 4

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Narkotikamissbruket uppges ha ökat generellt, dock utgörs den tydligaste ökningen av tillfälligt narkotikamissbruk. Drogsituationen har förändrats genom ett ökat bruk av flera droger, såsom cannabis, amfetamin, rökheroin, kokain, ecstasy, sömnmedel/lugnande medel och anabola steroider.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Tillgängligheten har ökat, främst av brunt heroin, amfetamin och bensodiazepiner, men även av hasch, kokain, kat, amfetamin, ecstasy, anabola steroider och svartsprit. Det har blivit lättare för ungdomar att få tag i alkohol på grund av den langning som sker av alkohol inköpt i Tyskland. Lönsamheten är stor och trots fängelsestraff på 1–2 månader fortsätter langarna att sälja på grund av den stora lönsamheten. Ett viktigt förebyggande arbete är att minska försäljningen av illegal sprit även till vuxna.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Ungdomars missbruk av alkohol upplevs ha ökat, framförallt bland flickor. Även andelen flickor som provar narkotika upplevs ha ökat. Missbruket bland flickor och unga kvinnor antas delvis bero på psykisk ohälsa, vilket många gånger kopplas till prestationskrav och en strävan att vara ”duktig”.

En uppgiftslämnare uppger att, förutom alkoholbruket, har även bruket och tillgången av rökheroin ökat bland ungdomar. En annan respondent svarar att användandet av opium ökat kraftigt bland iranska grupperingar.

Förändringar i missbruksmönstret

Tablettmissbruket har ökat bland missbrukare, med bland annat preparaten iktorivil och oxycontin.

Nya droger

Nya droger uppges vara iktorivil, opium och oxycontin. Iktorivil brukas främst av ungdomar och unga vuxna, ofta med psykisk ohälsa och ett destruktivt suicidal missbruk. Det är oerhört viktigt att uppmärksamma dessa nya droger, iktorivil och oxycontin, då fyra dödsfall i Borås under 2008 kan sättas i samband med dessa preparat.

Har arbetssättet förändrats?

Mer resurser har tillförts polisens gatulagningsgrupp under 2007, vilket resulterat i ett effektivare arbete.

Gävle

Johnny Gustafsson

Antal utskickade enkäter: 6

Antal besvarade enkäter: 4

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

De droger som har ökat är framförallt kokain och heroin. De övriga drogerna ligger relativt konstant. Orsaken till att kokainet har ökat är att priset sjunkit och vad gäller heroin är det framförallt gruppen 22–26 år (nästan bara pojkar) som använder detta.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Tillgången på droger i Gävle styrs utifrån efterfrågan bland missbrukarna samt hur aktiv polisen är. Eftersom vi i Gävle inte har en permanentad narkotikagrupp hos polisen så ökar tillgången på narkotika och illegal sprit. Utifrån våra elevundersökningar kan vi se en förändring bland pojkar i åldern 18 år där andelen som provat narkotika (hasch) ökar, medan andelen flickor i samma ålder minskar. En förändring som vi kan se i narkotikamissbruket är att vi har fått en grupp som injicerar heroin. Detta har vi inte haft tidigare i undantag från några enstaka tillfällen under senare år.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Det vi kan se är en ökning bland tonårsflickor som dricker mycket. Medan unga pojkar (16 år) är nyktare en någonsin. Det ungdomarna framförallt dricker är importerad alkohol medan den hembrända spriten sjunker kraftigt. Tidigare låg vi i topp i Sverige i konsumtion av hembränt.

Förändringar i missbruksmönstret

Ingen har svarat att missbruksmönstret förändrats.

Nya droger

Ingen av uppgiftslämnarna har rapporterat om någon ny drog på orten.

Har arbetssättet förändrats?

Den stora negativa förändringen är att det inte finns någon permanentad narkotikagrupp hos polisen. Inom kommunen har politiker reagerat över de allvarliga rapporterna om pojkarnas narkotikaerfarenhet i gymnasiet (årskurs 2). Man kommer i höst att tillsätta en arbetsgrupp som skall jobba fram ett förslag hur vi skall tackla denna fråga i skolan. Som utgångspunkt har vi det arbetssätt som man använder sig av i Örebro – detta innebär att två personer från socialtjänsten jobbar i gymnasieskolan och grundskolan kring misstanke om narkotikaanvändning eller riskbruk av alkohol.

Göteborg

Jörgen Andersson

Antal utskickade enkäter: 18

Antal besvarade enkäter: 13

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Gemensamt för alla bedömningsområden utom för kokain är att fler uppgiftslämnare redovisat en oförändrad situation alternativt att de inte vet, jämfört med antalet som svarat att det skett en ökning eller minskning. Det var dock fler som uppgav att en ökning skett än en minskning.

Gällande kokain uppger sex rapportörer att det skett en ökning, sex att läget är oförändrat och en att den inte vet. Kokain har tillsammans med GHB varit de preparat som flest uppgiftslämnare ansett öka vid de fem närmast föregående CRD-undersökningarna i Göteborg. Denna trend fortsätter alltså i föreliggande undersökning. Gällande GHB uppger fyra rapportörer en ökning, sju ingen förändring, en minskning, och en att den inte vet.

För cannabis uppger fyra rapportörer att det skett en ökning, åtta att läget är oförändrat och en att den inte vet. Tre rapportörer uppger att LSD ökat, fyra att läget är oförändrat, en att det minskat och fem att de inte vet. Gällande missbruk av sömnmedel och lugnande medel uppger tre rapportörer att det skett en ökning, nio att läget är oförändrat och en att den inte vet.

Fyra rapportörer uppger att kat inte förekommer, fyra att det inte skett någon förändring och fem att de inte vet. Gällande ecstasy uppger tre en minskning, sex att läget är oförändrat, en att det skett en ökning och två att de inte vet. En rapportör uppger att ecstasy inte förekommer.

För missbruk av alkohol uppger tolv rapportörer att det inte skett någon förändring och en att det ökat. Resultatet avviker här från alla tidigare CRD-undersökningar sedan 2003 i Göteborg, då alkoholmissbruket varit det område som flest antal rapportörer uppgett har ökat.

Tre rapportörer uppger att det skett en ökning gällande ungdomar under 19 år som regelbundet berusar sig, medan sju uppger att det inte skett någon förändring och tre att de inte vet.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Gemensamt för alla preparat utom kokain är att fler uppgiftslämnare redovisat en oförändrad situation alternativt att de inte vet, jämfört med antalet som svarat att det skett en ökning eller minskning. Det var dock fler som uppgav att en ökning skett än en minskning.

Gällande kokain uppger sex rapportörer en ökning, tre oförändrat läge, och fyra att de inte vet. Tre rapportörer uppger att hasch ökat, sju att läget är oförändrat och tre att de inte vet. Gällande marijuana uppger tre rapportörer en ökning, sex att läget är oförändrat och fyra att de inte vet.

Tre rapportörer uppger att GHB har ökat, sju att ingen förändring skett och tre att de inte vet. Gällande bensodiazepiner uppger två rapportörer att det skett en ökning, sex att läget är oförändrat och fem att de inte vet.

Elva rapportörer uppger att de inte vet hur tillgången på kat utvecklats, en att det inte skett någon förändring och en att kat inte förekommer. En rapportör uppger att LSD inte förekommer, fyra att det inte skett någon förändring, en att det minskat och sju att de inte vet.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Sju rapportörer uppger att det inte skett några förändringar av narkotikamissbruket i någon grupp och tre att de inte vet.

En rapportör noterar att användning av morfinpreparat har gått ner i åldrarna, en annan mer GHB bland män av utländsk härkomst, och en tredje rapportör uppger en liten ökning av antalet kvinnor över 18 år som injicerat amfetamin.

Vad gäller alkoholmissbruk uppger sex rapportörer att det inte skett några förändringar i någon grupp, och fyra att de inte vet.

En rapportör noterar att fler unga pojkar uppger alkohol som sin huvuddrog, och en rapportör uppger att något fler yngre flickor söker hjälp för sitt missbruk.

En rapportör uppger att man har kontakt med en ungdomsgrupp som kallar sig ”emosar” och som relativt regelbundet dricker sig berusade. I denna grupp finns både killar och tjejer. Samma rapportör uppger även att man stött på ett ökat antal invandrarkillar som dricker alkohol och blir fulla. Båda dessa företeelser var helt nya för uppgiftslämnaren.

Förändringar i missbruksmönstret

Sju rapportörer har inte noterat någon förändring i missbruksmönstret, medan fyra inte vet.

En rapportör har noterat att morfinpreparat intas rektalt, och en rapportör uppger att man mött ett mindre antal ungdomar, företrädesvis flickor, som tagit läkemedlet Concerta i missbrukssyfte.

Nya droger

Sju uppgiftslämnare har rapporterat om nya droger. Fyra av observationerna avser preparatet fenazepam. En rapportör uppger att preparatet upptäckts hos en flicka på en avgiftningsavdelning, en annan att preparatet används av ungdomar med blandmissbruk, och en tredje att preparatet sprids i skolan och köps via Internet. En rapportör uppger att preparatet används av ungdomar i åldrarna över 16 år.

De tre övriga nya droger som uppgiftslämnare rapporterar om är Bromo-Dragonfly, spice, och starka smärtstillande opiatpreparat. Opiatpreparaten uppges förekomma som piller.

Har arbetssättet förändrats?

Tre uppgiftslämnare har rapporterat att arbetssättet förändrats. I samtliga fall handlar det om att man fått dubbelt huvudmannaskap – förutom Göteborgs Stad även Västra Götalandsregionen. En av uppgiftslämnarna uppger att läkare, sjuksköterska och psykolog tillkommit och att man fått en starkare koppling till akutsjukvård.

Övrigt

En rapportör noterar en ökad illegal användning av subutex, och en rapportör uppger att yngre missbrukare tenderar att bagatellisera kokainanvändande. En rapportör har allt mer stött på ett öppet missbruk av cannabis på gatan och att det verkar som att man inte är så rädd för att åka fast för det. I samtliga fall har det handlat om killar. En rapportör har mött flera personer som missbrukat heroin oftare än de gjort tidigare.

Helsingborg

Gunilla Olsson

Antal utskickade enkäter: 7

Antal besvarade enkäter: 7

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Från de respondenter som arbetar främst med ungdomar rapporteras en ökning av tungt narkotikamissbruk. Tre uppgiftslämnare uppger att det skett en ökning av antalet personer som injicerar heroin. I övrigt ter sig förändringarna den senaste sexmånadersperioden vara relativt små.

LSD, GHB eller kat anses inte förekomma i Helsingborg eller så vet inte respondenterna om det förekommit någon förändring i antalet personer som missbrukar preparaten.

Bara en av respondenterna uppger att missbruket av anabola steroider har ökat, övriga uppger att de inte vet om det ökat eller minskat.

Rapporteringen av t ex kat och anabola steroider motsvarar sannolikt inte missbruket i verkligheten. Det är möjligen snarare så att det är en kategori klienter som inte nås av den verksamhet som respondenterna representerar.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

En viss ökning av tillgången på heroin, amfetamin och bensodiazepiner rapporteras, men i stort syns inga förändringar.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Tre respondenter uppger att det skett förändringar av narkotikamissbruket i en eller flera grupper. En kartläggning inom polisen visar att 30% av supportrarna i en fotbollssupporterföreningen i Helsingborg förekommer hos polisen i narkotikasammanhang. Då detta problem ännu inte angripits på fältet befaras ett stort mörkertal. Uppgifterna tyder på att man använder amfetamin och kokain som strategiska droger inför uppgörelser med andra supportergrupper. Två respondenter uppger att det skett förändringar av alkoholmissbruket bland yngre personer i kroglivet samt ett ökat alkoholintag av personer mellan 13–20 år.

Förändringar i missbruksmönstret

Ingen har svarat att missbruksmönstret förändrats.

Nya droger

En respondent har rapporterat om en ny drog på orten, ett fentanylplåster i munhålan vid ett ingripande. Händelsen ledde till andningsstillestånd. Ryktet går på gatan att flera har testat detta, men det är inget som respondenten vet säkert.

Har arbetssättet förändrats?

Fem uppgiftslämnare har rapporterat att arbetssättet förändrats, framför allt arbetar man mer offensivt riktat mot narkotika och behandling för narkotikamissbruk. Inom socialtjänsten har antalet fältarbetare riktat mot unga ökat.

Övrigt

Ingen övrig information har rapporterats.

Jönköping

Marie Gustafsson

Antal utskickade enkäter: 9

Antal besvarade enkäter: 8

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Gällande tungt narkotikamissbruk bedömer de flesta att ingen förändring skett under de senaste 6 månaderna. Av regelbundet narkotikamissbruk anser någon att en ökning har skett men de flesta ser inte någon förändring alls. Däremot anser ett par att det tillfälliga narkotikamissbruket har ökat något.

Injicering av amfetamin uppfattas ligga på en oförändrad nivå, däremot bedömer man att det har skett en liten ökning av användandet av amfetamin på annat sätt. Samma ökning gäller för heroinmissbruk och sniffning.

De droger som annars anses ha ökat mest de senaste sex månaderna är kokain, GHB samt användandet av anabola steroider där GHB är den som markant har ökat; sex av åtta svarar att de anser att en ökning har skett. Ecstasy bedöms vara den drog som har minskat mest.

Cannabis, LSD och missbruket av sömnmedel/lugnande medel verkar ligga på en oförändrad nivå. Det samma gäller för ungdomar (<19 år) som regelbundet berusar sig. En svarar att man även ser en ökning av användandet av DXM och benadryl. Gällande användandet av kat svarar sju av åtta att de ej vet, en svarar att läget är oförändrat.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Tillgången på ecstasy anses ha minskat. De droger vars tillgång bedöms ha ökat är kokain, GHB och anabola steroider. En viss tillgångsökning kan ses hos hasch, marijuana, vitt och brunt heroin, amfetamin, bensodiazepiner samt svartspit. Gällande tillgång på kat och LSD svarar de flesta att de ej vet, de andra ser ingen förändring.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Fem respondenter uppger att det skett förändringar av narkotikamissbruket i en eller flera grupper.

En rapportör ser en ökning av opiater/opioider i kombination med andra preparat, samt att personer i åldersgruppen 19–25 år missbrukar intravenöst i större utsträckning. Dessutom rapporteras det om en ökning av flickor i socialgrupp 1 som testat kokain/amfetamin på privata fester. Kokain uppges förekomma mer frekvent i grupper där drogen tidigare varit ett undantag såsom gruppen män 25–40 år utan andra sociala problem och i gruppen ”utslagna”.

En respondent uppger att det skett förändringar av alkoholmissbruket i en eller flera grupper.

Förändringar i missbruksmönstret

Två har svarat att missbruksmönstret förändrats.

Ökat intravenöst missbruk. Viss andel av de som festdrogar centralstimulerande (kokain/amfetamin/ecstasy) nasalt eller peroralt går över till intravenöst missbruk av främst amfetamin.

I den gruppen som tidigare missbrukat kokain i festsammanhang finns det nu fler som testat GHB.

Nya droger

En respondent har rapporterat om nya droger på orten. Det gäller ”redline” (verksam del i synephrine) som är i pulverform, det är ett fatburning-preparat och används bl a av kroppsbyggare och/eller i kriminella kretsar. Överdoserar för att få en ecstasyliknande effekt.

Crack, kristalliserad kokain. Används av unga missbrukare som har ett blandmissbruk, även intravenöst.

Har arbetssättet förändrats?

Fyra uppgiftslämnare har rapporterat att arbetssättet förändrats.

Fler resurser med nya tjänster. Gått från medicinskt inriktad mottagning till en mer behandlingsinriktad mottagning. Kurs i återfallsprevention samt mer tid åt samtalsbehandling.

Särskilt projekt för att snabba upp behandlingsvägen för ungdomar 13–20 år. Ekonomiskt stöd från Mobilisering mot narkotika. Ett nytt motivations- och behandlingsteam har startat.

Samverkan med landstinget gällande utveckling av arbetet med läkemedelsassisterad behandling för opiatmissbrukare.

Har inriktat arbetet på tidig insats vid t ex ringa narkotikabrott eller vid upptäckt på stan. Att få behandlingskontakt helst inom 24 timmar.

Linköping

Ulla Andersson

Antal utskickade enkäter: 7

Antal besvarade enkäter: 6

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

De flesta av uppgiftslämnarna uppger att det inte har skett någon förändring eller att de känner till någon förändring gällande drogsituationen i Linköping. Två av uppgiftslämnarna, från polisen och beroendekliniken, uppger att det skett en ökning av cannabis och respondenten från beroendekliniken uppger även att det skett en ökning i missbruket av subutex och tradolan. Polisen uppger dessutom en ökning av tungt, regelbundet och tillfälligt narkotikamissbruk. Respondenterna från beroendekliniken och Ella gruppen uppger en ökning av ungdomar som berusar sig regelbundet.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Två respondenter uppger ingen förändring eller vet ej vad gäller tillgång till olika preparat. Polisens och beroendeklinikens respondenter uppger en ökning vad gäller cannabis och marijuana. Polisen uppger även en ökning när det gäller kokain. Respondenten från Stadsmissionen uppger att det skett en minskning avseende svartsprit.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

En respondent uppger att det skett förändringar av narkotikamissbruket i en eller flera grupper. Polisen uppger att det skett en ökning av haschanvändande i ungdomsgrupper, både bland svenskar och invandrarungdomar.

En respondent uppger att det skett förändringar av alkoholmissbruket i en eller flera grupper. Respondenten från beroendekliniken uppger att det skett en viss ökning av antal remisser från socialtjänsten angående ungdomar med hög alkoholkonsumtion.

Förändringar i missbruksmönstret

Ingen har svarat att missbruksmönstret förändrats.

Nya droger

En respondent har rapporterat spice som ny drog på orten. Spice uppges användas av ungdomar som inhandlar det via nätet.

Har arbetssättet förändrats?

Ingen uppgiftslämnare har rapporterat att arbetssättet förändrats.

Övrigt

CRDs lokala rapportör i Linköping meddelar att det finns en viss ökning av cannabis och marijuana bland ungdomar vilket är en varningssignal som kommunen bör uppmärksamma. Även den ökade användningen av tradolan och subutex är alarmerande och att tillgängligheten verkar vara god.

Lund

Martin Eksath

Antal utskickade enkäter: 4

Antal besvarade enkäter: 4

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

På gatuplan noterar Gatulangningsgruppen (GLG) en ökning av amfetaminanvändare (som inte injicerar) samt en ökning av rökheroin och illegal användning av subutex, medan man noterar en minskning av ecstasy. Övriga informanter har inte märkt av någon förändring i användningen av dessa droger.

Infektionskliniken noterar en ökning bland kokainanvändare samt bland klienter som injicerar heroin medan Rådgivningsbyrån i narkotikafrågor märker en ökning av alkoholmissbruk och användande av sömn- eller lugnande medel.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

En ökning noteras av vissa informatörer när det gäller tillgången på marijuana, amfetamin, bensodiazepiner, svartsprit samt subutex/metadon. Vitt heroin minskar eller förekommer inte alls medan det bruna heroinet minskar.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Ingen har rapporterat om några förändringar i missbruket i några speciella undergrupper.

Förändringar i missbruksmönstret

Socialförvaltningen vet inte om narkotikamissbruket förändrats medan övriga tre informanter menar att mönstret är konstant. Ingen informatör har noterat någon förändring i alkoholmissbruket.

Nya droger

Ingen respondent har rapporterat om nya droger på orten.

Har arbetssättet förändrats?

Inom Gatulangningsgruppen har man tvingats till en omgruppering från två till en grupp beroende på att personal flyttat ifrån Lund, att flera andra bytt tjänster och att nya kolleger tillkommit. Man upplever Lund som en drogliberal stad, vilket gäller alla samhällsklasser. Problem finns med bilburna narkomaner som kör långa sträckor från andra orter för att komma till Lund och byta sina sprutor i sprutbytesprogrammet.

Övrigt

Tanken är att ATAD Samordningsgrupp, som är en lokal expertgrupp inom alkohol-, tobak- och narkotikaområdet, fortsättningsvis ska stå för denna analys. Förändringar under de senaste sex månaderna kan upplevas som svåra att avgränsa tidsmässigt, men informatörerna och denna grupp torde tillsammans ha en relativt god överblick över tendenser och trender och kunna analysera eventuella orsakssamband.

På flera frågor där informatörerna angett svarsalternativet ”vet ej” kan det möjligtvis stå för att ”drogen finns inte i Lunds kommun”. Ett exempel på detta är GHB.

Malmö

Kristina Holmqvist

Antal utskickade enkäter: 22

Antal besvarade enkäter: 17

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Uppgiftslämnarna har vanligen svarat att det inte skett någon förändring gällande användningen av olika preparat. För preparaten cannabis, amfetamin, heroin, samt missbruk av sömnmedel/lugnande medel uppgav majoriteten av rapportörerna att situationen var oförändrad. Även för ungdomar som regelbundet berusar sig har majoriteten svarat att situationen är oförändrad.

Det preparat som oftast rapporterats ha ökat är kokain. 11 av respondenterna har redovisat att användning av kokain har ökat.

En majoritet av uppgiftslämnarna svarade ”vet ej” när de ombads bedöma situationen gällande förändringen av användningen av LSD och anabola steroider. Även många hade svårt att bedöma situationen gällande GHB, ecstasy och kat.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Uppgiftslämnarna har vanligen svarat ”vet ej” när de ombads bedöma förändringen av tillgången på olika preparat. En majoritet av respondenterna svarade ”vet ej” gällande preparaten marijuana, ecstasy, kat, LSD, GHB respektive anabola steroider. Många hade även svårt att bedöma situationen gällande hasch, vitt heroin, kokain samt svartspit.

De preparat som oftast rapporterats ha ökat i tillgång är kokain och bensodiazepiner. Sju av respondenterna har redovisat att tillgången på dessa preparat har ökat.

De preparat som flest har rapporterat ha minskat i tillgång är vitt heroin respektive brunt heroin då fyra respondenter uppger att tillgången på dessa preparat minskat. Gällande dessa preparat är det dock lika vanligt eller vanligare att respondenterna svarat att det inte skett någon förändring eller att de inte vet ifall det skett någon förändring i tillgången.

Två rapportörer i Malmö uppger att tillgängligheten på heroin har minskat drastiskt den senaste tiden, varpå priset accelererat kraftigt vilket tydligt märks i målgruppen. Bakgrunden till detta är enligt en av rapportörerna att polisen gjort stora narkotikabeslag.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Sex av respondenterna uppger att det skett förändringar av narkotikamissbruket i en eller flera grupper. Fem av dem menar att det skett en förändring i åldersgrupper, varav tre menar att missbruket ökat i yngre åldrar och en menar att det ökat i åldersgruppen 40–50 år. I den yngre åldersgruppen handlar det om haschrökning eller tramadol medan det i den äldre inte närmare specificeras vilka narkotiska preparat det handlar om.

Fyra respondenter uppger att missbruket förändrats avseende könsfördelning. Tre av dessa menar att det ökat bland kvinnor och en uppger inte närmare vad som avses.

En respondent uppger att hemlösheten har ökat vilket har medfört att fler personer börjat med tyngre droger. Fler personer har även underhållsmedicin likt metadon eller subutex. De som då sidomissbrukar använder bensodiazepiner i större utsträckning.

Tre respondenter uppger att det skett förändringar av alkoholmissbruket i en eller flera grupper. Dessa respondenter uppger att det framför allt är hos unga kvinnor som alkoholmissbruket har ökat. En respondent har under denna period fått in fler rapporter från polisen gällande LOB än tidigare period.

Ytterligare en grupp som en av respondenterna anser har blivit fler är de som sidomissbrukar alkohol när de har metadon och subutex.

Förändringar i missbruksmönstret

Tre av respondenterna har svarat att missbruksmönstret förändrats. Samtliga menar att det är blandmissbruket som har ökat. De preparat som respondenterna uppger att blandmissbruket består av skiljer sig dock. En uppgiftslämnare uppger alkohol och tablett, en annan uppger heroin och tablett och den tredje uppger att de som missbrukar tar mer vad de kommer åt vilket i sig resulterar i att blandmissbruket ökar.

Nya droger

En av respondenterna uppger att de för första gången noterat att GHB har dykt upp på marknaden i Malmö. Övriga respondenter har inte rapporterat om nya droger på orten.

Har arbetssättet förändrats?

Fem uppgiftslämnare har rapporterat att arbetssättet förändrats. Fyra av dem representerar socialtjänsten och en representerar en verksamhet som drivs i samverkan mellan socialtjänst och sjukvård. Socialtjänsten rapporterar om personalförstärkning samt pågående arbete med att inrätta en vårdgaranti som bland annat reglerar utredningstider och tider för en första träff med handläggare. Socialtjänsten rapporterar även om bättre bedömningar och samverkan då ASI (Addiction Severity Index) används i utredningsarbetet och vårdplanering. Verksamheten som drivs i samverkan rapporterar att deras arbete med att utveckla behandlingen för cannabismissbrukare har intensifieras samt att planering finns kring metodutveckling. De arbetar även med att försöka få till stånd en hemsida som riktar sig till ungdomar.

Övrigt

En enhet har rapporterat om en patient/klient som berättat att det köps droger från nätet. Patienten/klienten namngav en massa förkortningar som respondenten aldrig hört talas om. Klienten uppgav även att det är vanligt att unga människor provar allt.

Norrköping

Christina Söderberg

Antal utskickade enkäter: 5

Antal besvarade enkäter: 5

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Samtliga respondenter svarar att missbruk av sömnmedel och lugnande medel ökat. En förändring har skett och unga personer använder tabletter i allt högre utsträckning i berusningssyfte. Främst är det tradolan/tramadol som ökat i Norrköping. Några uppger också att cannabis samt kokain ökat. Kokainet har kommit på senare år och man upptäcker fler och fler i krogmiljö som är påverkade av kokain.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Hasch, kokain, bensodiazepiner och svartsprit uppges ha ökat av två uppgiftslämnare vardera. Vitt och brunt heroin är det som en person uppger ha minskat.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Tre respondenter uppger att det skett förändringar av narkotikamissbruket i en eller flera grupper. En respondent uppger att det skett förändringar av alkoholmissbruket i en eller flera grupper. Bland ungdomar har missbruk av bensodiazepiner och tramadol ökat. Fler unga påträffas påverkade.

Förändringar i missbruksmönstret

Mer blandmissbruk bland unga, med alkohol, tabletter, cannabis och subutex. I vissa ungdomsgrupper verkar tramadol vara populärare än alkohol. Attityder till droger verkar mer liberala i vissa grupper. Färre unga provar droger, men de som gör det gör det i högre utsträckning och blandar mer. Vår egen drogvanundersökning i åk 8 visar att färre också berusar sig med alkohol, men enligt polisen så är de som dricker alkohol desto oftare berusade och dricker desto mer.

Nya droger

En respondent har rapporterat tradolan som ett nytt preparat.

Har arbetssättet förändrats?

Tre uppgiftslämnare har rapporterat att arbetssättet förändrats.

Landstingets beroendeenhet/LARO för heroinmissbrukare har fått mer resurser, men sedan fått brist på personal, varför man fått återinföra intagningsstopp. Ett stort problem som gör att vårdgarantin inte gäller för missbrukare.

Polisens gatulangningsgrupp har haft förstärkning under våren.

Övrigt

Ingen övrig information har rapporterats.

Stockholm

Anders Eriksson

Antal utskickade enkäter: 37

Antal besvarade enkäter: 25

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

De allra flesta rapportörerna bedömde att ingen förändring skett eller att de inte visste om användningen av droger ökat eller minskat de senaste sex månaderna. Av de som rapporterar förändringar är det fler som rapporterar ökning snarare än minskning av användning av olika droger.

Inom följande områden kunde ökning noteras av fler än fem uppgiftslämnare:

- Missbruk av alkohol (10 st svarande uppgav detta)
- Användning av kokain (9 st)
- Missbruk av sömnmedel/lugnande medel (8 st)
- Ungdomar (<19 år) som regelbundet berusar sig (7 st)
- Amfetamin som intas på annat sätt än injicering (7 st)
- Cannabis (6 st)
- Tillfälligt narkotikamissbruk (6 st)

Minskning av användningen bedömdes ha skett för:

- Ecstasy (4 st svarande uppgav detta). Not: Två rapportörer uppgav ökning.
- Injicering av amfetamin (3 st)

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Flest uppgiftslämnare angav att ökning av tillgången kunde noteras inom följande områden:

- Kokain (8 st svarande uppgav detta)
- Hasch (5 st)
- Amfetamin (5 st)
- Bensodiazepiner (5 st)
- Svartsprit (5 st)

Minskning av tillgången bedömdes ha skett för:

- Vitt heroin (4 st)
- Ecstasy (3 st)

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Åtta uppgiftslämnare uppger att det skett förändringar av narkotikamissbruket i en eller flera grupper. Tio uppgiftslämnare uppger att det skett förändringar av alkoholmissbruket i en eller flera grupper. De flesta av dessa framhåller att gruppen unga vuxna ökat användningen av alkohol och/eller narkotika.

Förändringar i missbruksmönstret

Två har svarat att missbruksmönstret förändrats varav en noterar ökad injicering av subutex.

Nya droger

Vad gäller ovanligare preparat uppgav två uppgiftslämnare att Tradolan (analgetica) samt enstaka uppgiftslämnare att DXM (Dextrometorfan, PCP-liknande), doftspray respektive crack ökat.

Har arbetssättet förändrats?

Åtta uppgiftslämnare har rapporterat att arbetssättet förändrats. Till viss del handlar detta om att stadsdelar slagits samman inom Stockholms stad.

Sundsvall

Sara Lundgren

Antal utskickade enkäter: 5

Antal besvarade enkäter: 4

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Enstaka uppgiftslämnare rapporterar en upplevd ökning av personer som regelbundet- och tillfälligt missbrukar narkotika och av personer som använder cannabis och sömnmedel/lugnande medel. En av uppgiftslämnarna upplever att missbruket av alkohol har ökat liksom att den regelbundna berusningen hos ungdomar under 19 år ökat.

Två uppgiftslämnare upplever en minskning av antalet missbrukare som röker heroin. Andra sorters missbruk där enstaka uppgiftslämnare upplever en minskning är injicering av heroin och annan användning av amfetamin än injicering.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

När det gäller tillgång till specifika droger rapporteras en ökning av vissa droger. Ökningen rapporteras dock endast av en person för respektive drog. Det man upplever en ökad tillgång av är hasch, marijuana, amfetamin, GHB och bensodiazepiner. Gällande brunt heroin och ecstasy upplevs dock en minskning i fråga om tillgång.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

En respondent ser en förändring i narkotikamissbruk där förändringen kopplas till gruppen unga. Man upplever att användningen av Tradolan och Tramadol ökat markant det senaste halvåret och att det används tillsammans med alkohol.

Gällande alkoholmissbruk ser en respondent en förändring både i åldersgrupper och i könsfördelning. Det är fler flickor som dricker alkohol och många är i de nedre tonåren.

Förändringar i missbruksmönstret

Ingen av de fyra respondenterna uppger att de ser en förändring i missbruksmönstret. Enstaka svarar dock att de ser en ökning respektive minskning av enskilda droger i Sundsvall. Till exempel uppges att hasch, marijuana, amfetamin, GHB och illegala bensodiazepiner ökat samt att brunt heroin och ecstasy minskat.

Man säger även att herointillgången (vitt/brunt) under det senaste året varit begränsad i Sundsvall.

Nya droger

Ingen respondent har rapporterat om nya droger på orten.

Har arbetssättet förändrats?

En respondent uppger att under det senaste året har hela den kommunala missbruksbehandlingen kompetensutvecklats, metoderna och innehållet har kontinuerligt omarbetats i all behandling och att man nu är på väg in i en stor omorganisation.

Övrigt

En rapportör meddelar att personer med opiatmissbruk i regionen oftast använder dolcontin, vilket löses upp och injiceras istället för heroin eftersom tillgången på heroin är begränsad.

Umeå

Åsa Domeij

Antal utskickade enkäter: 13

Antal besvarade enkäter: 12

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Generellt är det flest som uppger en oförändrad nivå av droganvändningen. Sex respondenter anger en ökning av cannabis. Fyra respondenter, däribland polismyndigheten, uppger en ökning av kokain. Några uppger en ökning av amfetamin, ecstasy, sömnmedel/lugnande medel och sniffning. Två respondenter anger en minskning av injektionsmissbruket av heroin. Fem har redovisat en ökning av alkohol.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Vad gäller tillgången är det främst kokain som ökat, vilket fyra respondenter uppger medan tre redovisar en ökad tillgång på amfetamin och bensodiazepiner. Generellt verkar det finnas en osäkerhet i att bedöma tillgången av droger. Polismyndigheten uppger att man inte tycker sig se förändringar senaste halvåret förutom vad gäller kokain. Ingen verksamhet uppger att man ser någon minskning av något preparat.

Förändringar av missbruksmönstret och missbruket i vissa grupper

Verksamheter som framförallt möter unga och unga vuxna uppger att det tunga och regelbundna missbruket har ökat. Injektionsmissbruket sägs också ha ökat. Än fler uppger att det tillfälliga missbruket har ökat. Någon verksamhet lyfter fram ett ökat drogmissbruk bland kvinnor. Cannabismissbruket anger hälften av respondenterna ha ökat. Andra preparat som anges ha ökat är amfetamin, ecstasy, kokain och även sniffning. Däremot rapporteras heroinet vara oförändrat. Man lyfter fram att det under det senaste halvåret varit ett flertal fall med dödlig utgång inom missbrukspopulationen.

Alkoholmissbruket anges av flera verksamheter ha ökat, inte minst bland unga. Någon respondent ser en ökning av alkohol som säljs via Internet.

Ökning av andra preparat uppges av sju respondenter och de preparat som anges är spice, DXM, subutex (buprenorfin) och metadon. Subutex blandas även med andra preparat.

I den senaste lokala levnadsvaneundersökningen (2007) framgår att narkotikaanvändningen bland pojkar ligger över rikssnittet i årskurs 9. Vad gäller alkohol är andelen som inte använder alkohol högre än rikssnittet. Mönstret är detsamma i årskurs 2 på gymnasiet. Andelen som berusningsdricker har dock ökat de senaste åren.

Nya droger

Fyra respondenter rapporterade om spice som en ny drog och ytterligare en rapporterade om DXM.

Har arbetssättet förändrats?

Åtta respondenter uppger att arbetssätt och förutsättningar förändrats inom primär- och landstingskommunal verksamhet.

Dragonskolan, som är en gymnasieskola och en av Sveriges största skolor, är med i ett nationellt projekt för att utveckla alkohol- och drogförebyggande arbete och satsar bl a på att utbilda personal.

Inom öppenvården för unga uppger man att problemen i deras målgrupp blivit allt tyngre som en konsekvens av minskade institutionsplaceringar.

Inom rådgivningsverksamheten för unga prioriterar man alltmer att arbeta med alkohol. Föräldrar har en tillåtande attityd till ungas drickande och saknar kunskap om att en hög andel har ett riskdrickande. Man ser även en mer liberal hållning till droger bland unga man möter.

Någon uppger att resurserna till vuxna minskat. Inom den vuxna missbrukarvården har man genomfört en översyn för att få en uppfattning om vilka områden som måste utvecklas. Detta har bland annat medfört att man erbjuder "hasch-programmet" till dem som är äldre än 20 år. Vad gäller drogtester så ingår numera alltid även metadon, tramadol, subutex.

Inom beroendepsykiatrin utökas mottagningen för opiatberoende och inkluderar även patienter som tidigare fått metadon via Ulleråker.

Från socialtjänsten lyfter man fram minskande resurser för avgiftning och abstinensbehandling som ett problem.

Övrigt

Ingen övrig information har rapporterats.

Uppsala

Monica Söderbaum

Antal utskickade enkäter: 7

Antal besvarade enkäter: 5

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Tre respondenter har svarat att GHB har ökat. Man har sett flera överdoser och hör från ungdomar att det finns i omlopp. Två respondenter har noterat en ökning av kokain, ecstasy och sömnmedel. En har svarat att de märkt en ökning av anabola steroider det senaste halvåret. Två respondenter har rapporterat en ökning av alkoholanvändningen. Ingen har rapporterat om minskning av någon drog. Oförändrat när det gäller övriga droger som t ex cannabis och amfetamin.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Två uppgiftslämnare har rapporterat en ökning av tillgången på GHB, anabola steroider, kokain samt ecstasy och svartsprit. Man upplever det svårbedömt huruvida det är den illegala eller lagliga spriten som ökat, men känslan är att det är den illegala delen. Tre respondenter har noterat en ökning av tillgången på bensodiazepiner. Ingen uppgiftslämnare har rapporterat om en minskning av tillgången på någon drog. Oförändrat när det gäller övriga droger som t ex cannabis och amfetamin.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

En respondent har svarat att alkoholanvändningen hos flickor under 20 år har ökat. Ingen respondent uppger att det skett förändringar i narkotikamissbruket i en eller flera grupper.

Förändringar i missbruksmönstret

En respondent uppger en ökning av att blanda olika preparat, t ex centralstimulantia + opiater.

Nya droger

Två respondenter har rapporterat spice och 2 ci som nya droger i Uppsala.

Har arbetssättet förändrats?

Ingen har rapporterat att arbetssättet förändrats.

Västerås

Lena Nyman

Antal utskickade enkäter: 6

Antal besvarade enkäter: 5

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

I Västerås upplever fyra respondenter en ökning av det tillfälliga narkotikamissbruket och cannabismissbruket. Samtliga fem respondenter ser en ökning av missbruket av sömnmedel/lugnande medel. Tre personer redovisar en ökning av amfetamin som tas på annat sätt än injicering, kokain och ungdomar under 19 år som regelbundet berusar sig. Polisen upplever en minskning av sniffning och psykiatrien en minskning av AAS. En minskning av hasch och marijuana påtalas dock av respondenten på missbruksmottagning när det gäller personer som är 18 år och äldre.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

I Västerås upplever man en ökning av amfetamin, kokain, ecstasy, bensodiazepiner och svartsprit. Ökningen av bensodiazepiner påtalas av fyra respondenter. Polisen tycker sig kunna se en minskning av vitt heroin.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Tre respondenter uppger att det skett förändringar av narkotikamissbruket i en eller flera grupper, i första hand bland yngre och bland kvinnor.

En uppgiftslämnare uppger att det skett förändringar av alkoholmissbruket i vissa grupper. Respondenten uppger att det är fler yngre som berusar sig och utvecklar alkoholism samt att andelen kvinnor ökar.

Förändringar i missbruksmönstret

Ökning av subutexmissbruket bland unga/unga vuxna och invandrande unga män. Unga subutexanvändare övergår till att använda både heroin och subutex. Fler unga välfungerande ungdomar som köper bensodiazepiner på nätet och missbrukar detta. Ökning av det tillfälliga narkotikamissbruket. Ökning av cannabis, kokain, lustgas och sömnmedel/lugnande medel

Nya droger

En respondent rapporterar fenazepam som ny drog på orten.

Har arbetssättet förändrats?

Tre respondenter uppger att det skett förändringar på arbetsplatsen. Det meddelas bl a att en verksamhet för kvinnliga narkomaner har startat i Västerås. En annan rapportör meddelar att de startat ett mer utvecklat arbete mot unga 18–25 år, bl a en motivationsgrupp. Den tredje rapporterar att någon gatulangningsgrupp inte längre finns i distriktet.

Övrigt

CRDs kontaktperson i Västerås låter meddela att tidigare undersökningar visat att missbruket bland unga minskat i landet men det är inget man erfärit i Västerås. Anledning till detta kan vara att man i Västerås numera är duktigare att upptäcka missbruk och att detta bidrar till att vi ser fler unga missbrukare.

Ytterligare något som blir mer och mer vanligt i gatubilden är bostadslösa och förhållandevis unga bostadslösa med ett väl utvecklat missbruk.

Örebro

Ingela Widner

Antal utskickade enkäter: 6

Antal besvarade enkäter: 4

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Ungdoms- och familjeteamet ser en ökning i antalet aktuella ärenden när det gäller tillfälligt narkotikamissbruk, ökningen gäller framförallt cannabis. Två uppgiftslämnare uppger att det skett en minskning av antalet personer som injicerar heroin, minskningen av injektionsmissbrukare på UBB Ungdom beror sannolikt på att gruppen heroinister söker sig direkt till opiatprogrammet.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Två rapportörer uppger att tillgången på bensodiazepiner har ökat. UBB Ungdom rapporterar att allt fler söker vård på g a bensodiazepiner och sjukvården träffar på allt fler unga som försöker få bensodiazepiner utskrivet.

Hasch, marijuana, LSD, GHB, anabola steroider och svartsprit uppges ha ökat av minst en rapportör, UBB Ungdom rapporterar att tillgängligheten verkar vara större än tidigare. Fler enskilda patienter rapporterar att dom använder kokain när det dyker upp.

Endast en rapportör uppgav att tillgången av något preparat minskat, nämligen ecstasy.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Såväl UBB Ungdom som Ungdoms- och familjeteamet rapporterar att fler söker kontakt med anledning av alkohol. Man noterar att fler flickor hör av sig. Ungdoms- och familjeteamet funderar på om det kan hänga samman med att man från kommunens sida lanserat alkoholfrågan och respektive öppenvårdsinstans mer tydligt till åldersgruppen via sin ingång i gymnasieskolan.

Förändringar i missbruksmönstret

Ingen har svarat att missbruksmönstret förändrats.

Nya droger

Ungdoms- och familjeteamet rapporterar att spice används bland deras klienter (torkat ”gräs” som röks). Polisen och UBB Ungdom rapporterar om phenazepam (vitt pulver och som tablett/kapsel, intas oralt).

Har arbetssättet förändrats?

Från polisen rapporteras att två poliser arbetar med utredningsarbete istället för att arbeta ute.

Övrigt

Summeringen har gjorts under ett samtal med CRDs lokala kontaktperson och rapportörerna från Ungdoms- och familjeteamet, Örebro kommun (13–19 år) och UBB Ungdom, Örebro läns landsting (16–25 år). Övriga var inbjudna att delta, men avstod.

Sammanställning av samtliga 15 kommuner

Erik Fender

Antal utskickade enkäter: 156

Antal besvarade enkäter: 123

Tabellerna 1 och 2 innehåller uppgifter om respondenternas bedömningar av förändringarna i missbruket av olika substanser samt tillgången på olika medel. Vid tolkningen av dessa tabeller är det viktigt att hålla i minnet att antalet uppgiftslämnare varierar mellan kommunerna. Från de tre storstäderna är det sammanlagt 55 personer som deltagit vilket gör att svaren från dessa kommuner har ett stort inflytande på svarsmonstret.

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Den drog som ökat mest avseende antalet missbrukande personer är kokain, vilket uppgavs av 51 respondenter. Ökningen för kokain rapporterades av minst en uppgiftslämnare från 14 av de 15 kommuner som deltog i undersökningen. Därefter kommer missbruk av sömn-/lugnande medel som uppgavs ha ökat av 40 uppgiftslämnare och minst en från 13 av kommunerna. Användandet av ecstasy har enligt 15 rapportörer minskat, vilket redovisades av minst en rapportör från nio kommuner.

Tabell 1. Uppgiftslämnarnas bedömning av förändringarna i antal personer när det gäller drogsituationen i de 15 största kommunerna de senaste 6 månaderna.

	Före- kommer ej	Ökning	Ingen förändring	Minskning	Vet ej
Tungt narkotikamissbruk ^{a)}	1	18	82	4	18
Regelbundet narkotikamissbruk ^{b)}	–	25	77	3	18
Tillfälligt narkotikamissbruk ^{c)}	–	33	65	1	24
Cannabis	–	36	75	2	10
Injicerar amfetamin	3	9	84	6	21
Amfetamin på annat sätt	–	21	77	2	23
Injicerar heroin	3	18	70	9	23
Röker heroin	3	15	66	4	35
Kokain	1	51	44	2	25
Ecstasy	3	13	55	15	37
Kat	16	3	26	2	76
LSD	9	7	34	7	66
GHB	12	20	32	5	54
Sniffning	9	12	36	4	62
Missbruk av sömnmedel/ lugnande medel	1	40	65	–	17
Anabola steroider (AAS)	2	12	39	3	67
Missbruk av alkohol	–	34	76	–	13
Ungdomar (<19 år) som regel- bundet berusar sig	1	36	47	1	38

a) Tungt narkotikamissbruk = allt missbruk av narkotika där injektion förekommit, samt allt övrigt dagligt eller så gott som dagligt missbruk av narkotika.

b) Regelbundet narkotikamissbruk = använt narkotika någon/några gånger per månad – någon/några gånger per vecka och där intagningsättet är annat än injektion.

c) Tillfälligt narkotikamissbruk = använt narkotika någon/några gånger.

Tabell 2. Uppgiftslämnarnas bedömning av förändringarna i tillgången på olika preparat samt illegala bensodiazepiner, anabola steroider och svartsprit i de 15 största kommunerna de senaste sex månaderna.

	Före- kommer ej	Ökning	Ingen förändring	Minskning	Vet ej
Hasch	–	24	64	3	32
Marijuana	–	17	55	3	48
Vitt heroin	3	6	42	13	59
Brunt heroin	1	7	47	11	57
Amfetamin	–	21	64	1	37
Kokain	–	39	38	2	44
Ecstasy	2	9	35	11	66
Kat	7	3	18	1	94
LSD	5	4	26	7	81
GHB	8	15	27	2	71
Bensodiazepiner	–	36	50	–	37
Anabola steroider	3	11	32	1	76
Svartsprit	–	23	45	2	53

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Förändringarna i tillgången på olika preparat liknar den för användandet av olika substanser. Av dem som svarat att någon förändring av tillgången skett har flest svarat att tillgången på kokain ökat (39 st) (tabell 2). Ökningen uppgavs av minst en respondent från 12 av de 15 kommuner som deltog i undersökningen. Tillgången på bensodiazepiner uppgavs ha ökat av 36 uppgiftslämnare men ökningen uppgavs från fler 14 av 15 kommuner, alltså fler än kokainet. De preparat där tillgången uppgavs ha minskat av flest personer är vitt heroin (13 st), brunt heroin (11 st) och ecstasy (11 st).

Förändringar av narkotika- och alkoholmissbruket i vissa grupper

Inga övergripande slutsatser går att göra av de svar som inkommit. Det är dock många som uppgett att alkoholmissbruket har ökat bland yngre och att andelen flickor ökar.

Förändringar i missbruksmönstret

Ett antal rapportörer från olika kommuner uppgav att blandmissbruket ökat, annars har inga generella förändringar skett.

Nya droger

De preparat som flest rapporterat är spice och fenazepam. Förutom fenazepam har samtliga preparat rapporterats någon gång vid de tidigare datainsamlingarna på någon ort. Alla preparat som rapporterats finns beskrivna i kapitlet ”Nya droger”.

Har arbetssättet förändrats?

De som svarat att arbetssättet förändrats har i huvudsak meddelat huruvida verksamheten fått mer eller mindre resurser eller att samarbetet med andra aktörer inom drogområdet utökats.

Länspolismyndigheterna

Som tidigare nämnts svarar länspoliserna endast på frågor om nya droger och narkotikapriser. Narkotikapriser redovisas endast en gång per år vilket medför att endast uppgifter rörande nya droger redovisas i denna rapport.

Nedan återfinns samtliga länspolismyndigheter och vilka nya droger som rapporterats från dem. En grundligare beskrivning av drogerna finns i kapitlet ”Nya droger”.

Stockholms län: DXM

Östergötlands län: Salvia Divinorum

Uppsala län: Bromo-Dragonfly

Kronobergs län: Bromo-Dragonfly, Spice, Fenazepam, Poppers, Svampar

Skåne län: Tramadol

Västra Götalands län: Fenazepam

Värmlands län: Spice, DOI, Bromo-Dragonfly, Tramadol

Örebro län: Fenazepam

Västmanlands län: Fenazepam

Jämtlands län: Spice, Kratom

Norrbottnens län: Spice, Fenazepam

Övriga län har inte rapporterat någon ny drog till CRD.

Nya droger

Nedan redogörs för nya eller redan kända, men vanligtvis relativt ovanliga, preparat, substanser och beredningar som inrapporterats våren 2008. De nyrapporterade substanserna är ofta kända från andra platser. Avsnittet granskas av NADIS (Nätverket för den aktuella drogsituationen i Skandinavien) när det föreligger oklarheter. NADIS är en samarbetsgrupp som tillkommit på initiativ av Statens folkhälsoinstitut och har deltagare från Rikskriminalpolisen, Tullverket, Giftinformationscentralen, Karolinska sjukhuset, Mini Maria Göteborg, Sahlgrenska sjukhuset, Dopinglaboratoriet, Statens Kriminaltekniska Laboratorium, Rättsmedicinalverket, Livsmedelsverket, Läkemedelsverket, Statens folkhälsoinstitut och CAN.

Frågan om nya droger infördes i CRD våren 2000 och för alla inrapporterade nya preparat i de halvårsvisa undersökningarna kontrolleras om de förekommit i rapporteringssystemet i någon av de föregående undersökningarna.

2C-I (4-jod-2,5-dimetoxifenetylamin). 2C-I har strukturella likheter med 2C-B. Enda skillnaden är att en brom i 2C-B är ersatt med en jod i 2C-I. 2C-D är en centralstimulerande hallucinogen med effekter som påminner om ecstasy och meskalin. Vid missbruk och överdosering finns risk för symtom som hallucinationer, oro, ångest, stora pupiller, medvetandepåverkan och därmed risk för medvetslöshet samt kramper. Vid kraftiga överdoser kan eventuellt även ecstasyliknande symtom uppkomma såsom högt blodtryck, hög puls, feber, hjärtrytmrubbningar och njursvikt. Det tar relativt lång tid innan effekten märks (ca 90 min). Risken är därför stor att personen blir otålig och tar mer av substansen innan effekten kommit och därför överdoserar. 2C-I har i vårens datainsamling rapporterats från Uppsala kommun men har även tidigare rapporterats av två enheter i Jönköping.

Bromo-Dragonfly är en syntetisk fenetylamin som liknar DOB, LSD och amfetamin och förekommer i många former; pulver, tabletter, blotters (papperslapp som läggs på tungan) och vätska. Bromo-Dragonfly narkotikaklassades i december 2007. Substansen syntetiserades för första gången mot slutet av 1990-talet, det första kända beslaget, i Sverige likväl Europa, gjordes i september 2006. Rapporter om intoxicationer finns från såväl hälso- och sjukvården som Giftinformationscentralen. Under 2007 har substansen även påträffats i kroppsvätskor vid dödsfall i både Sverige och Norge.

Den intas vanligtvis oralt men även snortning förekommer. Effekten brukar tidigast uppträda efter en halvtimme, maximal effekt uppnås efter 6–12 timmar och sitter i upp till ett dygn. Effekten kan därefter kvarstå i 3–4 dagar. Preparatet är en mycket potent hallucinogen och ger bland annat synhallucinationer. Substansen rapporterades under våren 2008 från Uppsala-, Kronoberg- och Värmlandslänspolismyndigheter samt från en respondent i Göteborgs kommun. Preparatet har tidigare rapporterats från en rapportör i Borås och från två i Jönköping. Uppges förekomma i såväl pulverform som blotters och användas av ungdomar med tidigare erfarenhet av droger och missbrukare.

Crack är kokain som framställs genom vissa kemiska processer (kokainhydroklorid blandas med vissa substanser) till en massa, som när den hårdnat bryts ned till små vita ”tvåflingor”. Ångorna inandas genom specialkonstruerade glas- eller emaljpipor. Att inta kokain som crack anses mer beroendeframkallande, bl a för att effekten inträffar och avtar snabbt. Vid inandning sugs crack snabbt upp av lungorna och går upp till hjärnan (centrala nervsystemet) inom åtta sekunder. Individerna upplever en plötslig och mycket intensiv berusning med lika intensiv känsla av att vara ”hög” eller en känsla av eufori (lycka och glädje) som varar från två till tjugo minuter. När euforin avtar övergår den till rastlöshet, irritation och ofta till fortsatt missbruk. Crack har inrapporterats från Jönköpings kommun under våren 2008. Tidigare har respondenter från Malmö, Umeå och Stockholm uppgett att crack förekommit på orten.

DOI är klassificerad som narkotika sedan den 15 maj 2007. Som missbrukssubstans förekommer DOI vanligen som blotters; små papperslappar indränkta med substansen. DOI har även påträffats som färglös vätska, samt som pulver. DOI tillhör gruppen hallucinogena amfetaminer och har både centralstimulerande och hallucinogen effekt. En vanlig dos är 0,8–3 mg och effekten sitter i 16–30 timmar. Syntetiserades första gången 1991. DOI rapporterades under våren 2007 från Stockholmsområdet och under 2008 från länspolismyndigheten i Värmland.

DXM (dextrometorfan) ingår i hostmediciner i många länder och narkotikaklassades i juli 2008. Tidigare ingick DXM i de hostdämpande preparaten Extuson och Tussidyl. Oftast tas DXM som tabletter eller kapslar men förekommer även som vätska. Dextrometorfan liknar kodein men har en komplicerad och ej helt klarlagd verkningsmekanism. Vid stora doser förekommer ofta typiska opiatsymtom, men lägre doser ger ofta slöhet, oro, balansrubbingar och eventuellt hallucinationer. I kombination med andra läkemedel eller substanser, till exempel alkohol, ökar risken för allvarliga symtom.

Preparatet dök upp för första gången i systemet under våren 2001 då rapportörer i Jönköping meddelade att DXM förekom. Sedan dess har uppgifter om preparatet inkommit från Linköping, Borås, Stockholm och Göteborg och länspolismyndigheterna i Skåne, Värmland, Västerbotten och Norrbotten.

Under våren 2008 inkom rapporter om DXM från länspolismyndigheterna i Stockholm och Värmland samt från en lokal rapportör i Stockholm.

Fenazepam är ett läkemedel som ingår i gruppen bensodiazepiner. Fenazepam verkar lugnande och kan användas mot ångest eller sömnsvärigheter. Bieffekterna av fenazepam är yrsel, dåsighet, muskeltkramp, muskelsvaghet, trötthet, irritation och minnesförlust. Om man drabbas av en andningsdepression kan även andningen slås ut. Det krävs mycket små doser för att bli påverkad, och därför är risken för överdos stor. Preparatet har rapporterats från länspolismyndigheterna i Kronobergs-, Västra Götalands-, Örebro-, Västmanlands- och Norrbottens län samt från lokala rapportörer i Göteborg, Västerås och Örebro under våren 2008.

Fentanyler är syntetiska opiater som är mycket starka och narkotikaklassade i förteckning II. De uppfanns i Belgien på 1950-talet och började användas inom sjukvården på 1960-talet. De starkaste är mellan 1 000 – 4 000 gånger starkare än heroin. Ibland säljs fentanyler som vanligt heroin eller under namnet ”China white”, eftersom det tidigare såldes extremt rent heroin som kom från Kina. Pulvret, som liknar heroin, är vitt och kan injiceras, rökas eller snortas. En dos består ofta av ett eller två saltkorn, viktmässigt rör det sig om mikrogram. Det späds för att överhuvudtaget kunna användas av missbrukare och eftersom doseringen är svår att uppskatta är överdoser vanliga. Liksom andra opioider är fentanyler smärtstillande och har huvudsakligen samma effekter som morfin och heroin. Effekten inträder snabbt.

Fentanyl går även under andra namn och våren 2005 rapporterades det in som ”polskt heroin”, ”Leningrad white” respektive ”starkt horse”. Under perioden 2002 till hösten 2006 har fentanyl rapporterats från Umeå, Sundsvall, Uppsala, Solna, Stockholm, Huddinge, Botkyrka, Norrköping, Jönköping, Varberg, Malmö, Helsingborg, Göteborg och från Västernorrlands och Skåne län. Preparatet dök först upp i CRD-systemet hösten 2001 i Stockholm under namnet ”Krokodil”. Krokodil är slang för den ryska varianten av fentanyl, trimetylfentanyl (3-MF, superFIT). Det är även känt under namnet ”white persian”, en något starkare variant av det sedan tidigare kända ”china white”.

Under 2003 och hösten 2004 uppgav flera uppgiftslämnare i Uppsala, inklusive länspolisen, att Durogesic förekom. Hösten 2005 rapporterades Durogesicplåster från länspolisen i Dalarna och under våren 2006 inkom uppgifter om bruk bland heroinister från Kronobergs län. Under våren 2008 har uppgifter om fentanylplåster rapporterats från en lokal rapportör i Helsingborg.

Iktorivil är ett narkotikaklassat läkemedel enligt klassificering IV. Läkemedlet finns som en klar, eller nästan klar, praktiskt taget färglös vätska för injicering eller oralt intag. Det finns också som 8 mm stora beiga eller vita tabletter. På ena sidan finns en krysskåra och på den andra är de märkta ROCHE 0,5 eller 2 (beroende på styrka). Används medicinskt som epilepsimedicin. Tidigare har Iktorivil rapporte-

rats våren 2004 från Borås och under hösten 2005 från Solna och Umeå. Under våren 2008 rapporterades det från en lokal respondent i Borås.

Kratom (*Mitragyna speciosa*) växer i bl a Thailand och är där föremål för narkotikakontroll. *Mitragyna speciosa* är ett träd vars blad innehåller mitragynin och andra psykoaktiva ämnen och tuggas som opiumsstitut men med lindrigare abstinenssymtom än opiater. Växtdelarna förekommer även under namnen biak, katum, kratum, kutum och mambog. Kratom kan rökas, tuggas eller så bereds bladen till te. Medlet har sammansatta effekter, bl a stimulerande i låga doser (upp till 14 gram) och opiatliknande i högre (från 28 gram). I ”Droger A–Ö” från 1997 återfinns *Mitragyna speciosa* under namnet Beisna. Hösten 2006 rapporterades Kratom från länspolisen i Norrbotten som uppger att det används som te av främst ungdomar och under 2008 rapporterade länspolisen i Jämtland att kratom förekommer i länet.

OxyContin är ett narkotikaklassat läkemedel enligt klassificering II. Det är en kraftigt smärtstillande opioid och beroendeframkallande. Tolerans kan utvecklas. Den aktiva substansen är oxycodonhydroklorid. Utseendet är ljusblåa, vita, rosa, gula eller gröna (beroende på styrka), runda depottabletter, vanligtvis 7,5 mm i diameter (utom den starkaste gröna tablett som har en diameter på 9 mm). Märkta OC på ena sidan och styrka på den andra, d v s oxycodonhydroklorid från 5–80 mg. De inrapporterade tabletterna är 7,5 mm i diameter och vita eller rosa med en styrka på 10 eller 20 mg. Har andningsdepressiv effekt och kan även leda till illamående och kräkningar. Bland de psykiska symptomen förekommer eufori, men också nedstämdhet, sömn, koncentrations- samt minnesstörningar. Additiv effekt med centraldämpande medel såsom alkohol, andra opioider, sedativa, hypnotika, fentiazinderivat, neuroleptika kan förväntas. OxyContin har tidigare rapporterats från Örebro både hösten 2001 och 2002 och våren 2006 från länspolisen i Värmland, där tabletterna inköpts via Internet. Rapporterades våren 2007 från Helsingborg där ökad förekomst av oxycodon påträffats vid opiatanalyser och under våren 2008 kom även rapporter om oxycontin från Borås.

Poppers, Pop eller Pops, är detsamma som amylnitrit och klassas som läkemedel. Det är även samlingsnamn för beredningar som innehåller amylnitrit, isoamylnitrit, butylnitrit och isobutylnitrit eller blandningar av dessa. Det är en syntetisk drog (gul vätska) som inhaleras och ger ett mycket kort rus. Som berusningsmedel används den för att förhöja den sexuella lusten. Poppers ger en avslappande effekt på muskulaturen, eufori och berusningskänsla samt eventuellt också hallucinationer. Under 2003 kom uppgifter om förekomst av poppers från Huddinge och Malmö. Hösten 2005 rapporterades att poppers förekommit i gasform i Jönköping. Våren 2006 inkom en rapport om att ungdomar har börjat använda poppers i Örebro och under våren 2008 rapporterade länspolisen i Kronoberg om poppers.

Redline marknadsförs som fettförbrännare och innehåller en rad olika ämnen såsom koffein, evodiamin, guggulsteroner, yerba maté, 5-HTP, vinpocetin och yohimbin. De flesta av de uppräknade ämnena är alkaloider. Bland alkaloiderna återfinns många viktiga läkemedel men även kraftiga gifter och narkotiska ämnen. En del av produkterna innehåller även synefrin, ännu inte läkemedelsklassad, med liknande kemisk struktur och effekt som efedrin (läkemedelsklassad). Redline rapporterades från Gävle och uppges ha påträffats i tablettform och effekten beskrivs som amfetaminliknande. En lokal rapportör från Jönköpings kommun rapporterade om Redline under våren 2008.

Salvia divinorum är en växt, som övervägande finns i Mexico. Substansen ger en hallucinogen effekt som liknar ketamin, meskalin och fencyklidin. Hallucinationerna kan vara mycket intensiva och sitta i länge. Individer som brukat substansen kan få sluddrigt och osammanhängande tal. En känsla av att kroppen är skild från omgivningen kan infinna sig och bruket kan ge upphov till att individen får okontrollerbara rörelser (framför allt skrattanfall). Yrsel och koordinationssvårigheter är andra vanliga symtom. Rapporterades från länspolisen i Östergötlands län under våren 2008.

Spice är en blandning av örter som säljs över Internet och som uppges ha psykoaktiva effekter. Det är oklart vad preparatet exakt består av, men hittills har ingen beståndsdel identifierats som något sedan tidigare narkotikaklassat preparat. Spice intas genom rökning. Dess effekter och bieffekter tycks likna de för cannabis. Vid förekommande fall av förgiftning har symtomen varit hög puls, stora pupiller, lätt förhöjt blodtryck och att den förgiftade mått allmänt dåligt. Under våren 2008 rapporterades spice från länspolisen i Kronoberg, Värmland, Västernorrland och Norrbotten samt från lokala rapportörer i Gö-

teborg, Linköping och Uppsala. Första gången spice rapporterades till CRD var vid föregående datainsamling då länspolisen i Uppsala rapporterade om preparatet.

Svampar; psilocybin och psilocin är de verksamma substanserna i ett antal små skivlingar, vanligtvis 4–5 cm höga. De kan förekomma både som torkade och frystorkade. Svampbitar tuggas eller sväljs och har en hallucinogen effekt. Den vanligast förekommande psilocybesvampen i Sverige och Norden är toppslätskivlingen *Psilocybe semilanceata*. Den växer framförallt på gräsmattor och i beteshagar och då speciellt där kor betat. Tidigare har rapporter om svampar inkommit från Linköping, Falun, Lycksele, Umeå och Stockholm samt från Östergötlands och Västmanlands län. I denna datainsamling inkom rapporter från Jönköping respektive Lycksele. I Jönköping uppgavs det användas av ungdomar i 20–25 års ålder som röker torkade svampar eller gör te av dem.

Tramadol är den aktiva substansen i de receptbelagda läkemedlen Tramadol, Tradolan, Tiparol och Nobligan. De är morfinliknande och smärtstillande läkemedel. Den smärtstillande effekten börjar vanligtvis inom cirka en timme och varar upp mot sex timmar. Läkemedel med tramadol finns i tablettform samt som injektionsvätska. Läkemedel med tramadol har tidigare förekommit i rapporteringssystemet, första gången var hösten 2002 i Uppsala. Därefter har det även rapporterats från Sundsvall, Söderhamn, Helsingborg samt Linköping. Våren 2007 kom rapporter om läkemedel med tramadol från fem rapportörer. Dessa uppgifter kom från Stockholmsområdet, Sundsvall, Östersund, Umeå samt Värmlands län. Framst verkar det vara ungdomar som använder preparatet i tablettform. Under våren 2008 kom ytterligare rapporter om tramadol från länspolisen i Skåne och Värmland samt från en lokal rapportör i Stockholm.

Källor:

CAN Faktaserie

CANs rapporteringssystem om droger, våren 2000 – sommarhalvåret 2007

NADIS (Nätverket för den aktuella drogsituationen i Skandinavien)

www.dopingjouren.nu

www.emcdda.europa.eu

www.erowid.org

www.fass.se

www.wikipedia.org

www.lakemedelsverket.se

www.nodrugs.se

www.snpf.org

Tidigare rapporter

- Nr 63** Drogutvecklingen i Sverige. Rapport 2001
- Nr 64** Mönstrandens drogvanor 2000
- Nr 65** Narkotikamissbruk och marginalisering. MAX-projektet, slutrapport
- Nr 66** Mönstrandens drogvanor 2001
- Nr 67** Skolelevers drogvanor 2001
- Nr 68** Drogutvecklingen i Sverige. Rapport 2002
- Nr 69** Skolelevers drogvanor 2002
- Nr 70** Svenska elevers drogvanor från sexan till nian
- Nr 71** Drogutvecklingen i Sverige. Rapport 2003
- Nr 72** Spelmissbruk bland ungdomar
- Nr 73** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under våren 2003
- Nr 74** Mönstrandens drogvanor 2002
- Nr 75** Ungdomars drogvanor 1994–2003. Intervjuer med 16–24-åringar
- Nr 76** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under hösten 2003
- Nr 77** Skolelevers drogvanor 2003
- Nr 78** Mönstrandens drogvanor 2003
- Nr 79** Uppföljning och utvärdering av insatserna mot svartsprit
- Nr 80** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2003
- Nr 81** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under våren 2004
- Nr 82** Drogutvecklingen i Sverige – Rapport 2004
- Nr 83** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under hösten 2004
- Nr 84** Skolelevers drogvanor 2004
- Nr 85** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2004
- Nr 86** Mönstrandens drogvanor 2004
- Nr 87** Drogvanor i gymnasiet år 2, 2004
- Nr 88** Alkohol- och narkotikamissbruk bland invandrare
- Nr 89** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under våren 2005
- Nr 90** Skolelevers drogvanor 2005
- Nr 91** Drogutvecklingen i Sverige 2005
- Nr 92** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under hösten 2005
- Nr 93** Drug Trends in Sweden 2005
- Nr 94** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2005
- Nr 95** Mönstrandens drogvanor 2005
- Nr 96** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser vinterhalvåret 2005–2006
- Nr 97** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser i Göteborg vinterhalvåret 2005–2006
- Nr 98** Drogutvecklingen i Sverige 2006
- Nr 99** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser sommarhalvåret 2006
- Nr 100** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser i Göteborg sommarhalvåret 2006
- Nr 101** Kartläggning av narkotikapolitiska handlingsplaner i kommuner och stadsdelar
- Nr 102** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2006
- Nr 103** Skolelevers drogvanor 2006
- Nr 104** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser vinterhalvåret 2006–2007
- Nr 105** Mönstrandens drogvanor 2006
- Nr 106** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser i Göteborg vinterhalvåret 2006–2007
- Nr 107** Drogutvecklingen i Sverige 2007
- Nr 108** Skolelevers drogvanor 2007
- Nr 109** Kokain – ett uppmärksammat problem
- Nr 110** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser sommarhalvåret 2007

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, har till uppgift att sprida information om alkohol, narkotika och andra droger till alla som arbetar inom drogområdet. Det gör vi genom att samla in och bearbeta fakta som vi sedan sprider via olika publikationer, kurser, konferenser och webbplatser samt via vårt bibliotek.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning
Box 70412, 107 25 Stockholm, Klara Norra Kyrkogata 34
Tel 08-412 46 00, Fax 08-10 46 41, www.can.se